

PISAĆ PRACĘ – ALE JAK?

Podstawowym zadaniem pisemnej pracy magisterskiej jest wykazanie znajomości źródeł [...], podstawowej wiedzy teologiczno-biblijnej, umiejętności referowania materiału i formułowania wniosków; konieczna jest krytyczna ocena jakości studiowanej literatury pod względem naukowym, literackim i co do zgodności z nauką Kościoła.

ks. R. Kempiak

I. NORMY SPORZĄDZANIA PRZYPISÓW

1. Zapis formalny:

1. Książki: skrót imienia (jedna litera) - kropka - nazwisko - przecinek - tytuł kursywą - przecinek - nazwa serii - numer serii - przecinek - tłum. - skrót imienia (jedna litera) - kropka - nazwisko - przecinek - miejsce wydania - rok wydania - przecinek - strony - kropka:

F.G. BRANDON, *Jesus and the Zealots: A Study of the Political Factor in Primitive Christianity*, Manchester - New York 1967, 34-35.

E.K. BROADHEAD, *Teaching with Authority. Miracles and Christology in the Gospel of Mark*, JSNT Supplement Series 74, Sheffield 1992, 236-237.

D. FLUSSER, *Chrześcijaństwo religią żydowską. Esencjycy a chrześcijaństwo*, tłum. M. Wodnar, Warszawa 2003, 45.

2. Artykuły z czasopism: skrót imienia (jedna litera) - kropka - nazwisko - przecinek - tytuł artykułu w cudzysłowie - przecinek - nazwa (lub skrót nazwy) czasopisma kursywą - numer - rok wydania w nawiasie - strony - kropka:

G.H. BOOBYER, „Mark II,10a and the Interpretation of the Healing of the Paralytic”, *The Harvard Theological Review* 47 (1954) 115-120.

M. CZAJKOWSKI, „Co to znaczy, że Jezus jest Żydem?”, *CT* 60 (1990) 3, 31-41.

3. Artykuły z książek redakcyjnych: skrót imienia (jedna litera) - kropka - nazwisko - przecinek - tytuł artykułu w cudzysłowie - przecinek - w: - tytuł kursywą - przecinek - red. - skrót imienia (jedna litera) - kropka - nazwisko - przecinek - nazwa serii - numer serii - przecinek - miejsce wydania - rok wydania - przecinek - strony - kropka:

J.H. CHARLESWORTH, „The Son of David: Solomon and Jesus (Mark 10.47)”, w: *The New Testament and Hellenistic Judaism*, red. P. Borgen, S. Giversen, Peabody 1997, 72-87.

4. Hasła słownikowe i encyklopedyczne w pozycjach wielu autorów - jak artykuły w książkach redakcyjnych:

R.E. MURPHY, „Mądrość”, w: *Encyklopedia biblijna*, red. P.J. Achtemeier, red. wyd. polskiego W. Chrostowski, tłum. M. Pachciarek, Warszawa 1999, 726-727.

M. ELIADE, I.P. COULIANO, „Judaizm”, w: *Słownik religii*, tłum. A. Kuryś, Warszawa 1994, 157-168.

2. Pełny zapis bibliograficzny podajemy tylko przy pierwszym powołaniu się na książkę czy artykuł. Przy kolejnych odwołaniach się podaje się: autora – tytuł – numery stron.

3. Gdy posiadamy dwa wydania książki, należy powoływać się na wydanie najnowsze.

4. Zaleca się obfite korzystanie z literatury obcej.

5. Wolno powoływać się tylko na te książki, z którymi autor „fizycznie” się zetknął (czyli nie wolno odnosić się do pozycji obecnych w przypisach innych książek czy artykułów, jeśli nie mamy do nich dostępu).

6. Gdy w jakiejś pozycji brak jest danych bibliograficznych, należy to zaznaczyć w nawiasie kwadratowym, np.:

B. STANDAERT, *L'Évangile selon Marc: composition et genre litteraire*, [brak miejsca wydania] 1978, 15.

7. W treści pracy należy unikać cytatów (zwłaszcza długich) z książek czy artykułów; jeśli się pojawiają, należy to zaznaczyć w cydzyśle (innymi słowy, nie wolno przepisywać czyichś zdań, podając je za swoje).

8. Gdy korzystamy ze wstępu do książki, a jego autor jest inny niż autor książki, należy zapisać np.

Zob. wstęp J. Kudasiewicza do książki M. Rosika (*Jezus i Jego misja. W kręgu orędzia Ewangelii synoptycznych*, SB 5, Kielce 2003, 5).

9. Zasadniczo unika się skrótów „zob.” i „por.”, chyba, że chodzi o przypadek analizowany wyżej (p.8) lub gdy podajemy kilka pozycji w jednym przypisie, np.:

J.A. OVERMAN, W. SCOTT GREEN, „Judaism in the Greco-Roman Period”, 1039; por. L. SCHIFFMAN, *The Halakha at Qumran*, Leiden 1975, 60.

10. Zasadniczo nie należy stosować skrótów tytułów, lecz zawsze podawać pełny tytuł. Jeśli ktoś decyduje się na skróty, należy to uczynić jednym z dwóch sposobów: albo skracać do pierwszego rzeczownika, albo podać trzy pierwsze wyrazy. Nie stosujemy trzykropka po tytule skróconym. Zasadniczo jednak należy unikać tworzenia własnych skrótów.

11. Nie stosujemy skrótu „dz.cyt.” i skrótów pokrewnych (np. *op.cit.*).

12. Jeśli w poprzednim przypisie powołujemy się na to samo dzieło, można użyć odesłania, np.: „Tamże, 35”.

13. Każdy przypis rozpoczynamy dużą literą.

14. Zasadniczo należy unikać powoływania się na strony internetowe. W wyjątkowych przypadkach należy podać dokładny adres strony www. i datę pobrania informacji w nawiasie okrągłym.

15. Jeśli jest tylko jeden autor słownika, poszczególnych haseł nie zamieszcza się w bibliografii.
16. Numeracja przypisów winna być ciągła w całej pracy. W przypadku dużej liczby przypisów można rozpoczynać numerację w każdym rozdziale. W przypadku numeracji ciągłej w poszczególnych rozdziałach trzeba umieszczać pełną notę bibliograficzną przy wszystkich pozycjach, które pojawiają się tam po raz pierwszy.
17. Jeśli jakaś pozycja ma wielu autorów, ale nie posiada redaktora, wymienia się ich (wszystkich) w takiej kolejności, w jakiej zapisani są na stronie tytułowej, a w bibliografii umieszcza pod literą, na którą rozpoczyna się nazwisko pierwszego wymienionego autora.
18. Przypisy spod tekstu cytuje się tak (lub odwołuje do nich), jakby były po prostu częścią danej książki.
19. Numer wydania książki zaznaczamy po miejscu wydania (np. „Warszawa³”)
20. Jeśli odnosimy się do artykułów pracy zbiorowej lub haseł słownikowych, które traktuje się jak artykuły, to przy każdym haśle lub artykule należy podać pełną notę słownika lub tytuł książki, z której zostało wzięte (np. R.E. MURPHY, „Mądrość”, w: *Encyklopedia biblijna*, red. P.J. Achtemeier, red. wyd. polskiego W. Chrostowski, tłum. M. Pachciarek, Warszawa 1999, 726-727. – W.S. SCOTT, „Głupota”, w: *Encyklopedia biblijna*, red. P.J. Achtemeier, red. wyd. polskiego W. Chrostowski, tłum. M. Pachciarek, Warszawa 1999, 537-652.).
21. Jeśli podano kilka miast jako miejsce wydania, należy uwzględnić wszystkie (np. „Warszawa – Poznań – Lublin”).
21. Nazwiska autorów nie muszą być pisane majuskułą. Można używać pisma pogrubionego lub zwykłego. Można stosować wersaliki i kapitaliki.
22. Numery tomów można podać według numeracji rzymskiej (IV) lub zwykłej (4), jednak przyjętą zasadę należy stosować konsekwentnie w całej pracy.
23. Zaleca się nieużywanie skrótu „s.” (np. „s.23”).
24. W przypadku nazwisk z przedrostkami, uwzględnić należy dużą literą przedrostka (np. „Mac Kenzie” pod „M”, ale „von Rad” pod „R”).

II. BIBLIOGRAFIA

1. W bibliografii skróty imion winny być po nazwiskach, natomiast sposób zapisu jest identyczny jak podano w normach sporządzania przypisów.
2. Proponowany układ podziału bibliografii:

ŹRÓDŁA I ICH TŁUMACZENIA

SŁOWNIKI, ECYKLOPEDIA, LEKSYKONY, SYNOPSY, KONKORDANCJE

KOMENTARZE

OPRACOWANIA (inaczej: LITERATURA PRZEDMIOTU)

3. Obowiązuje porządek alfabetyczny
4. W pierwszym dziale dla osób piszących z Nowego Testamentu winno znaleźć się wydanie krytyczne tekstu oryginalnego oraz wydanie grecko-polskie, dla osób piszących ze Starego Testamentu – wydanie krytyczne Biblii Hebrajskiej. W przypadku prac przekrojowych należy uwzględnić tekst grecki i hebrajski, np.:

Biblia Hebraica Stuttgartensia, wyd. K. Elliger, W. Rudolph, Stuttgart 1975.

Grecko-polski Nowy Testament. Wydanie interlinearne z kodami gramatycznymi, Warszawa 1994.

Novum Testamentum Graece, wyd. E. Nestle, B. Aland, Stuttgart²⁷ 1993.

5. Praca średnich rozmiarów (około 90 stron) winna zawierać około 100 pozycji bibliograficznych, w tym około 10 komentarzy.
6. Jeśli ktoś korzysta z literatury obcej (zalecane!), należy uwzględnić słowniki *TDOT*, *TDNT*, *ABD* (ukazały się: wersja niemiecka, angielska, włoska, hiszpańska).

III. FORMALNY UKŁAD PRACY

1. Od strony formalnej praca winna składać się z następujących części:

Spis treści
Wstęp
Rozdziały
Podrozdziały (paragrafy)
Zakończenie
Wykaz skrótów
Bibliografia

2. Wykaz skrótów i bibliografia mogą być umieszczone po spisie treści.
3. Czcionka używana w tekście zasadniczym: 12; w przypisach: 10; odstęp pomiędzy liniami: 1,5; tytuły rozdziałów: 16 pogrubione; podrozdziałów: 14 pogrubione. W samym tekście nie używa się pogrubień i podkreśleń.
4. Marginesy: lewy – 2,5 cm; prawy – 2 cm (lub: lewy – 3 cm; prawy – 2,5 cm).
5. Każdy rozdział winien rozpoczynać się krótkim wstępem (zapowiedź treści paragrafów), a kończyć podsumowaniem (zebranie wyników badań w poszczególnych paragrafach). Nie należy bezpośrednio po tytule rozdziału umieszczać pierwszego paragrafu. Po tytułach rozdziałów i podrozdziałów nie stawia się kropki.
6. Praca może zawierać aneks, pod warunkiem, że jest on bezpośrednio związany z poruszonym tematem, jednak cała jego zawartość nie mogła się znaleźć w treści pracy. Ewentualne rysunki czy zestawienia winny znaleźć się w aneksie.
7. Numery stron podajemy w prawym dolnym rogu strony.

IV. KWESTIE MERYTORYCZNE

1. We wstępie należy uzasadnić wybór tematu, wyjaśnić go (niekiedy należy wyjaśnić zakres użytych w nim pojęć), określić cel pracy i zapowiedzieć, jaką drogą dąży się do wyznaczonego celu (zapowiedzieć treść poszczególnych rozdziałów). Należy również określić metodę pracy (najczęściej używa się metody interpretacji egzegetycznej i teologicznej. Interpretacja egzegetyczna najczęściej dokonywana jest metodą historyczno-krytyczną, natomiast rzadziej stosowane metody to analiza lingwistyczna, retoryczna, narracyjna i intertekstualna. Ich opis zob. w: J. CZERSKI, *Metody interpretacji Nowego Testamentu* OBT 21, Opole 1997). Można krótko przedstawić obecny stan badań nad opracowywanym zagadnieniem. Wstęp winien mieć około 3-5 stron.
2. W zakończeniu należy wykazać, że postawione na początku zadanie zostało wykonane, cel osiągnięty, problem rozwiązany; należy krótko przedstawić wyniki przeprowadzonych analiz (można ukazać rezultaty badań w poszczególnych rozdziałach) oraz wskazać na ważność i aktualność tematu (ewentualne walory egzystencjalne). Można również wskazać kierunki dalszych poszukiwań. Zakończenie winno mieć około 3-5 stron.

3. We wstępie należy unikać robienia przypisów, a w zakończeniu w ogóle ich być nie powinno (wyjątek stanowią cytaty).
4. Tytuł całej pracy winien być tak zbudowany, aby merytorycznie obejmował treści zawarte w poszczególnych rozdziałach. To samo odnosi się do tytułu rozdziałów: winny obejmować całość zagadnień poruszanych w poszczególnych paragrafach.
5. We wstępach do poszczególnych rozdziałów należy podać krótką charakterystykę źródeł, jeśli praca opiera się nie tylko na księgach biblijnych (np. apokryfy, literatura qumrańska, dzieła historyków starożytnych, dzieła pisarzy antycznych).
6. Styl: „styl językowy całej pracy ma wyrażać obiektywne odniesienie do referowanych źródeł; że należy unikać oceny emocjonalnej tematów lub ich opracowań; że należy unikać używania słów, których znaczenia nie jest się pewnym i nie tworzyć własnych neologizmów, ale starać się trzymać piękna i bogactwa naszego języka polskiego”; „elegancja pracy naukowej polega na *precyzji* używanych pojęć, *rygorze* stosowanych terminów i na *jasności* wyrażen”.

V. KWESTIE FORMALNE

1. Cytaty biblijne i źródłowe można zaznaczać w jeden z dwóch sposobów: albo kursywą bez cudzysłowu (*Kręcą się drzwi na zawiasach, a leniwy na swym łóżku*), albo pismem prostym w cudzysłowie („Kręcą się drzwi na zawiasach, a leniwy na swym łóżku”). Sigla natomiast zawsze piszemy pismem prostym w nawiasie (J 3,16).
2. Można używać czcionki greckiej i hebrajskiej (bez kursywy), bądź stosować transkrypcję (przyjąć jedną metodę transkrybowania). W przypadku greki można opuszczać akcenty, ale nie przydechy. Najlepiej jednak zachować jedno i drugie.
3. Należy unikać spacji:
 - przed przecinkiem (źle: „Artykułu , o którym mówisz , nie miałem w ręce.”)
 - przed kropką (źle: „Chyba tej pracy nie napiszę .”)
 - przed znakiem zapytania lub wykrzyknikiem (źle: „Aż dziewięćdziesiąt pozycji !”)
 - po otwarciu i przed zamknięciem nawiasu (źle: „(J 3,16)”)
3. Spacje należy stawiać:
 - przy myślniku (ale nie, gdy jest wykorzystywany jako łącznik: „interpretacja egzegetyczno-teologiczna”)
 - przed otwarciem nawiasu (źle: „życie wieczne(J 3,16)”)
 - po skrócie księgi biblijnej (źle: „J3,16”)
4. Pisownia dużych liter:
 - tytuły ksiąg biblijnych, np. „Ewangelia według św. Mateusza”, ale: „ewangelia Mateuszowa”; „Księga Psalmów”, ale: „w psalmach”
 - można, lecz nie trzeba stosować duże litery w przypadku takich sformułowań, jak: Nowe Przymierze, Stare Przymierze, Ewangelista, Apostoł, Świątynia Jerozolimska. Zasadniczo jednak nie należy nadużywać pisowni dużymi literami
 - „Żyd” – gdy mamy na myśli przynależność narodową; „żyd” – gdy chodzi o wyznawaną religię
 - obowiązkowa jest konsekwencja w stosowaniu dużych liter w całej pracy.
5. Słowa obcojęzyczne lub transkrypcja wyrazów greckich, hebrajskich, aramejskich piszemy kursywą (np. „Nazwa źródła Q wywodzi się od niemieckiego terminu *Quelle*.”).
6. Na stronie winno być około 2 - 3 akapitów.
7. Gdy w cytacie zawiera się inny cytat, zaznaczamy do poprzez użycie ‘ ’ lub < >, lub « ».
8. Zazwyczaj stosuje się czcionkę Times New Roman.

ANEKS 1
PROPONOWANY WYKAZ SKRÓTÓW

<i>ABD</i>	<i>The Anchor Bible Dictionary</i> , I-VI, red. D.N. Freedmann, New York - London - Toronto - Sydney - Auckland 1992.
<i>AL</i>	<i>Attedne Lectioni</i>
<i>AnBib</i>	<i>Analecta Biblica</i>
<i>ANET</i>	<i>Ancient Near East Texts Relating to the Old Testament</i> , red. J.B. Pritchard, Princeton - New Jersey 1969; <i>The Ancient Near East Supplementary Texts and Pictures Relating to the Old Testament</i> , Princeton - New Jersey 1969.
<i>ANRW</i>	<i>Aufstieg und Niedergang der römischen Welt</i>
<i>Bib</i>	<i>Biblica. Commentari ad rem biblicam scientificè investigandem</i>
<i>BHS</i>	<i>Biblia Hebraica Stuttgartensia</i> , red. K. Elliger - W. Rudolph, Stuttgart 1975.
<i>BN</i>	<i>Biblische Notizen</i>
<i>BT</i>	<i>Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych</i> , Poznań - Warszawa ³ 1990.
<i>BVChr</i>	<i>Bible et vie chrétienne</i>
<i>BZ</i>	<i>Biblische Zeitschrift</i>
<i>BZNW</i>	<i>Beihefte zur Zeitschrift für die Neutestamentliche Wissenschaft</i>
<i>CBQ</i>	<i>The Catholic Biblical Quarterly</i>
<i>CC</i>	<i>La Civiltà Cattolica</i>
<i>Comm</i>	<i>Communio. Międzynarodowy Przegląd Teologiczny</i>
<i>CT</i>	<i>Collectanea Theologica</i>
<i>EBC</i>	<i>The Expositor's Bible Commentary with The New International Version</i> , I-XII, red. F.E. Gaebelein, Grand Rapids 1991.
<i>EKK</i>	<i>Evangelisch - Katholischer Kommentar zum Neuen Testament</i>
<i>EvQ</i>	<i>Evangelical Quarterly</i>
<i>FRLANT</i>	<i>Forschungen zur Religion und Literatur des Alten und Neuen Testaments</i>
<i>HSM</i>	<i>Harvard Semitic Monographs</i>

<i>HThR</i>	<i>Harvard Theological Review</i>
<i>HUCA</i>	<i>Hebrew Union College Annual</i>
ICC	The International Critical Commentary
<i>JANES</i>	<i>The Journal of the Ancient Near Eastern Society</i>
<i>JAOS</i>	<i>Journal of the American Oriental Society</i>
<i>JBL</i>	<i>Journal of Biblical Literature</i>
<i>JQR</i>	<i>Jewish Quarterly Review</i>
<i>JSJ</i>	<i>Journal for the Study of Judaism</i>
<i>JSNT</i>	<i>Journal for the Study of the New Testament</i>
<i>JSP</i>	<i>Journal for the Study of the Pseudepigrapha</i>
<i>JTS</i>	<i>Journal of Theological Studies</i>
LXX	<i>Septuaginta</i> , wyd. A. Rahlfs, Stuttgart ⁹ 1984.
NICNT	The New International Commentary on the New Testament
NICOT	The New International Commentary on the Old Testament
<i>NTS</i>	<i>New Testament Studies</i>
OBT	Opolska Biblioteka Teologiczna
PG	Patrologia Graeca
PGM	Papyri Graecae Magicae
PL	Patrologia Latina
PNUŚK	Prace Naukowe Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach
PS	Pięcioksiąg Samarytański
PŚNT	Pismo Święte Nowego Testamentu
<i>RBL</i>	<i>Ruch Biblijny i Liturgiczny</i>
<i>RHPR</i>	<i>Revue d'Histoire et de Philosophie Religieuses</i>
<i>RSR</i>	<i>Recherches de science religieuse</i>

<i>RQ</i>	<i>Römische Quartalschrift für christliche Altertumskunde und Kirchengeschichte</i>
SB	Studia Biblica
SBL	Society of Biblical Literature
<i>SBFLA</i>	<i>Studii Biblici Franciscani Liber Annus</i>
SNT	Supplements to Novum Testamentum
<i>SS</i>	<i>Scriptura Sacra</i>
<i>STV</i>	<i>Studia Theologica Varsaviensia</i>
<i>TDNT</i>	<i>Theological Dictionary of the New Testament</i> , I-IX, red. G. Friedrich, tłum. G.W. Bromiley, D. Litt, Grand Rapids 1999.
<i>TDOT</i>	<i>Theological Dictionary of the Old Testament</i> , I-IX, red. G.J. Botterweck, H. Ringgren, Grand Rapids 1997; X-XI, red. G.J. Botterweck, H. Ringgren, H.-J. Fabry, tłum. D.E. Green, Grand Rapids - Cambridge 2001.
THNT	Theologischer Handkommentar zum Neuen Testament mit Text und Paraphrase, red. H. Appel, G. Kittel, P. Althaus, H.W. Schmidt, Leipzig 1931.
TM	Tekst Masorecki
<i>TQ</i>	<i>Theologischer Quartalschrift</i>
Vlg	Vulgata
<i>VT</i>	<i>Vetus Testamentum</i>
VTS	Vetus Testamentum Supplements
<i>VV</i>	<i>Verbum Vitae</i>
WBC	Word Biblical Commentary
<i>WPT</i>	<i>Wrocławski Przegląd Teologiczny</i>
<i>WUB</i>	<i>Welt und Umwelt der Bibel. Archäologie - Kunst - Geschichte</i>
WUNT	Wissenschaftliche Untersuchungen zum Neuen Testament
<i>ZNW</i>	<i>Zeitschrift für die neutestamentliche Wissenschaft und die Kund des Urchristentums</i>
<i>ŻK</i>	<i>Życie Konsekrowane</i>

ANEKS 2
PRZYKŁADOWY PLAN PRACY

SPIS TREŚCI

WYKAZ SKRÓTÓW.....	3
BIBLIOGRAFIA.....	4
WSTĘP.....	9

ROZDZIAŁ I

Motyw pragnienia Jezusa w rozmowie z Samarytanką (J 4,1–42):

analiza egzegetyczna.....	12
1. Jezus pojawia się w Samarii (J 4,1-2).....	12
2. Początek dialogu (J 4,3-5).....	16
3. Zapowiedź wody żywej i prawdziwego kultu (J 4,6-25)	18
4. Dialog z uczniami – świadectwo Samarytanki (J 4,26-42).....	22

ROZDZIAŁ II

Motyw pragnienia Jezusa w opisie śmierci (J 19,28–37):

analiza egzegetyczna	28
1. Ostatnie słowa Jezusa (J 19,28-30).....	28
2. Śmierć i przebicie boku Jezusa (J 19, 31-34).....	33
3. Wypełnienie się Pisma (J 19,35-37).....	39

ROZDZIAŁ III

Teologiczne implikacje motywu pragnienia Jezusa w ewangelii Janowej.....	41
1. Pragnienie w rozmowie Jezusa z Samarytanką.....	42
2. Pragnienie Jezusa na krzyżu.....	44

3. Zbieżność teologiczna.....	46
ZAKOŃCZENIE.....	48

ANEKS 3 POMOCE BIBLIOTECZNE PWT

I. TEKSTY ŹRÓDŁOWE I ICH TŁUMACZENIA

- D-14** *Apokryfy Nowego Testamentu. Ewangelie apokryficzne*, cz. 1, red. M. Starowieyski, Kraków 2003.
- D-14** *Apokryfy Starego Testamentu*, oprac. i wstępy **R. Rubinkiewicz**, PSB 13, przekł. A. Kondracki i in., Warszawa 1999.
- D-11** *Biblia w przekładzie księdza Jakuba Wujka z 1599 r. Transkrypcja typu „B” oryginalnego tekstu z XVI w.*, red. nauk. i wstępy **J. Frankowski**, PSB 10, Warszawa 1999.
- D-9** *Grecko-polski Nowy Testament. Wydanie interlinearne z kodami gramatycznymi*, PSB 1, przekł. **R. Popowski, M. Wojciechowski**, Warszawa² 1993.
- D-9** *Hebrajsko-polski Stary Testament: Księga Rodzaju*, wydanie interlinearne z kodami gramatycznymi, transkrypcją oraz indeksem rdzeni, PSB 14, przekł. i oprac. **A. Kuśmirek**, Warszawa 2000.
- D-9** *Hebrajsko-polski Stary Testament: Pięcioksiąg. Przekład interlinearny z kodami gramatycznymi, transkrypcją oraz indeksem rdzeni*, PSB 22, przekł. i wstęp **A. Kuśmirek, I. Golovanov, A. Horodecka**, Warszawa 2003.
- D-11** *Nowy Testament. Przekład na Wielki Jubileusz Roku 2000*, PSB 15, przekł., wpraw. i przypisy **R. Popowski**, Warszawa 2000.
- D-11** *Pismo Święte Nowego Testamentu. Wstęp. Nowy przekład z Wulgaty. Komentarz*, przekł. E. Dąbrowski, Warszawa⁶ 1954.
- D-11** *Pismo Święte Nowego Testamentu i Psalmi. Najnowszy przekład z języków oryginalnych z komentarzem*, oprac. Zespół Biblistów Polskich z inicjatywy Towarzystwa Świętego Pawła, Częstochowa 2005.
- (---) *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu*, przekł. **S. Kowalski**, Warszawa¹⁵ 1977.
- D-11** *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. **K. Romaniuk**, Warszawa 1998. [*Biblia Warszawsko-Praska*]
- D-11** *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych*, oprac. **zespół biblistów polskich z inicjatywy Benedyktynów Tynieckich**, Poznań⁵ 2002. [*Biblia Tysiąclecia*]
- D-11** *Pismo Święte Starego i Nowego Testamentu w przekładzie z języków oryginalnych ze wstępami i komentarzami*, T. 4: *Nowy Testament*, oprac. **zespół pod red. M. Petera i M. Wolniewicza**, Poznań³ 2000. [*Biblia Poznańska*]
- CZ. CZ.** *Wybór tekstów apokryficznych*, przekł. M. Starowieyski, Znak 5 (1997), 535-567.

II. ENCYKLOPEDIA, LEKSYKONY, SŁOWNIKI, KONKORDANCJE, SYNOPSISY I ATLASY

- D-8 Bahat D., *Atlas biblijnej Jerozolimy*, oprac. wyd. pol. i przedm. W. Chrostowski, PSB 11, przekł. E. Czerwińska, Warszawa 1999.
- D-5 Bosak P. C., *Jezus - Maryja - Józef. Konkordancja*, Pessano 1995.
- D-2 Bosak P. C., *Kobiety w Biblii. Słownik - konkordancja*, Poznań 1995.
- D-9 Bosak P. C., *Słownik grecko-polski do Nowego Testamentu*, Pelplin 2001.
- D-4 Bosak P. C., *Słownik - konkordancja osób Nowego Testamentu*, Poznań 1991.
- D-2 Bosak P. C., *Postacie Biblii. Słownik - konkordancja*, T. 1 [A], Poznań 1999; T. 2 [B-D], Pelplin 2001.
- D-2 Bosak P. C., *Postacie Nowego Testamentu. Słownik - konkordancja*, Poznań - Pelplin 1996.
- D-9 Briks P., *Podręczny słownik hebrajsko-polski i aramejsko-polski Starego Testamentu*, PSB 12, Warszawa³ 2000.
- D-4 Browning R., *Wszystkie postacie Nowego Testamentu*, przekł. R. Stiller, Warszawa 2003.
- D-2 Calvocoressi P., *Kto jest kim w Biblii*, przekł. i przypisy J. Jarniewicz, Łódź 1992.
- D-7 Dahler E., *Miejsca biblijne*, Pismo Święte inaczej 1, przekł. G. Kania, Warszawa 1999.
- D-7 Dahler E., *Święta i symbole*, Pismo Święte inaczej 2, przekł. G. Kania, Warszawa 1999.
- D-5 Dąbrowski E., *Konkordancja podręczna Pisma Świętego Nowego Testamentu*, Poznań 1955.
- (---) Dąbrowski E., *Synopsa łacińsko-polska czterech Ewangelii*, Poznań 1955.
- D-2 *Encyklopedia biblijna*, red. nauk. P. J. Achtemeier, PSB 9, przekł. M. Wojciechowski, G. Berny i in., Warszawa 1999. [hasła mają swoich autorów i tł.]
- D-5 Flis J., *Konkordancja Starego i Nowego Testamentu do Biblii Tysiąclecia*, PSB 4, Warszawa⁴ 2004.
- D-5 Romaniuk K., *Konkordancja do Pisma Świętego Nowego Testamentu*, T. 1 [A-O], T. 2 [P-Ż], Warszawa 1985.
- D-13 *Grecko-łacińsko-polska synopsa do Pierwszej i Drugiej Księgi Machabejskiej*, PSB 19, przekł. i oprac. S. Gądecki, Warszawa 2002.
- D-5 Grela K., *Konkordancja Nowego Testamentu*, T. 1 [A-Ó], T. 2 [P-Ż], Kraków 1987.
- (B) Heit O., *Słownik czytelnika Biblii, Milwaukeee*² 1984.
- D-5 Kajfosz J., Kwiecień M., *Konkordancja biblijna do Pisma Świętego Starego i Nowego Testamentu Nowego Przekładu z języków hebrajskiego i greckiego. Dwie części w jednym tomie*, Warszawa³ 1995.
- D-9 Komornicka A. M., *Słownik zwrotów i aluzji biblijnych*, Łódź 1994.
- D-2 Langkammer H., *Mały słownik biblijny*, Wrocław² 1995.
- D-2 Langkammer H., *Słownik biblijny*, Katowice³ 1989.
- D-2 *Leksykon biblijny*, red. F. Rienecker, G. Maier, red. nauk. wyd. pol. W. Chrostowski, PSB 18, przekł. D. Irmińska, J. Kruczyńska, Warszawa 2001.
- B-1 *Leksykon podstawowych pojęć religijnych. Judaizm, chrześcijaństwo, islam*, red. A. T. Khoury, przekł. J. Marzęcki, Warszawa 1998. [hasła mają swoich autorów]

- D-4 Léon-Dufour X., *Słownik Nowego Testamentu*, przekł. i oprac. K. Romaniuk, Poznań³ 1993.
- D-2 Lurker M., *Słownik obrazów i symboli biblijnych*, przekł. K. Romaniuk, Poznań 1989.
- D-2 *Mała encyklopedia biblijna*, red. H. Obermyer, K. Speidel, K. Vogt, G. Zieger, oprac. nauk. D. Tomczyk, P. Woszczenko, przekł. S. Dzida, A. Kluba, T. Krajewska, M. Sobolewska, Kraków² 1995.
- D-4 Manzanares C. V., *Jezus i Ewangelie. Mały słownik*, przekł. E. Burska, Warszawa 2004.
- D-2 Northolt C., *Słownik biblijny dla dzieci i rodziców*, przekł. i oprac. P. Pachciarek, Warszawa 1995.
- D-2 Pilch J. J., *Słownik kultury biblijnej*, przekł. M. Zamora, B. Śliwińska, Częstochowa 2004.
- D-2 *Podręczna encyklopedia biblijna*, red. E. Dąbrowski, T. 1 [A-L], T. 2 [M-Z], Poznań 1959. [hasła mają swoich autorów]
- (---) Popowski R., *Słownik grecko-polski Nowego Testamentu*, PSB 7, Warszawa 1997.
- D-9 Popowski R., *Wielki słownik grecko-polski Nowego Testamentu. Wydanie z pełną lokalizacją greckich haseł, kluczem polsko-greckim oraz indeksem form czasownikowych*, PSB 3, Warszawa² 1995.
- D-2 *Praktyczny słownik biblijny*, oprac. zbiorowe katolickich i protestanckich teologów pod red. A. Grabner-Haidera, przekł. i oprac. T. Mieszkowski, P. Pachciarek, Warszawa 1994. [hasła mają swoich autorów]
- D-9 Romaniuk K., *Mały słownik metaforyczno-egzegetyczny Nowego Testamentu*, Poznań 1990.
- D-13 Romaniuk K.**, *Synopsa polska czterech Ewangelii*, Wrocław 1985.
- D-19** *Słownik hermeneutyki biblijnej*, red. nauk. wyd. oryg. R. J. Coggins, J. L. Houlden, red. nauk. wyd. pol. W. Chrostowski, PSB 25, przekł. B. Widła, Warszawa 2005. [hasła mają swoich autorów]
- D-2 *Słownik teologii biblijnej*, red. X. Léon-Dufour, przekł. i oprac. K. Romaniuk, Poznań - Warszawa 1973.
- D-2 *Słownik symboliki biblijnej. Obrazy, symbole, motywy, metafory, figury stylistyczne i gatunki literackie w Piśmie Świętym*, red. nacz. L. Ryken, J. C. Wilhoit, T. Longman III, red. nauk. wyd. pol. W. Chrostowski, PSB 20, przekł. Z. Kościuk, Warszawa 2003.
- D-2** *Słownik wiedzy biblijnej*, red. nauk. B. M. Metzger, M. D. Coogan, konsult. wyd. pol. W. Chrostowski, PSB 5, przekł. P. Pachciarek, B. Olszewska i in., Warszawa 1996. [hasła mają swoich autorów i tł.]
- D-13** *Synopsa czterech Ewangelii w nowym przekładzie polskim*, PSB 6, przekł. i oprac. M. Wojciechowski, Warszawa 1997.
- (B)** **Szaniecki J.**, *Ewangelia Jezusa Chrystusa według przekazu czterech*, Marki - Struga 1995.
- D-5** **Trzeciak E.**, *Podręczna konkordancja biblijna*, Poznań 1967.
- D-22** **Widła B.**, *Słownik antropologii Nowego Testamentu*, PSB 21, Warszawa 2003.
- (---) *Wielki atlas biblijny*, red. nauk. J. A. Pritchard, red. wyd. pol. T. Mieszkowski, konsult. nauk. i wstęp W. Chrostowski, PSB 2, Warszawa 1994.

III. KOMENTARZE

- D-17** **Abogunrin S. O.**, „Ewangelia według św. Łukasza”, przekł. M. Kulikowska, w: *Międzynarodowy komentarz do Pisma Świętego. Komentarz katolicki i ekumeniczny na XXI wiek*, red. nauk. wyd. oryg. W. R. Farmer, red. nauk. wyd. pol. W. Chrostowski, Warszawa 2000, 1239-1301.
- (---) **Barclay W.**, *Ewangelia według św. Jana*, T. 2 (Rozdziały 8-21), przekł. K. Bednarczyk (8-13), D. Trusiewicz (14-17), G. Bednarczyk (18-21), Warszawa 1987.
- D-17** *Gdy Jezus narodził się w Betlejem... Ewangelia Dzieciństwa z komentarzem teologiczno-biblijnym i ikonograficznym*, kom. teol.-bibl. **A. Paciorek**, kom. ikonogr. **U. M. Mazurczak**, Lublin 2005.
- D-15** **Gryglewicz F.**, *Ewangelia według św. Łukasza. Wstęp - przekład z oryginału - komentarz*, PSNT w 12 tomach, T. 3, cz. 3, Poznań - Warszawa 1974.
- (---) **Heading J.**, *Czego uczy Biblia. Ewangelia Jana*, przekł. E. Nalewajka, M. Nalewajka, Piekary Śląskie 1998.
- D-15** **Jankowski A., Romaniuk K., Stachowiak L.**, *Komentarz praktyczny do Nowego Testamentu*, T. 1, Poznań - Kraków 1999.
- D-17** *Katolicki komentarz biblijny*, red. nauk. wyd. oryg. **R. E. Brown, J. A. Fitzmyer, R. E. Murphy**, red. nauk. wyd. pol. W. Chrostowski, PSB 17, przekł. K. Bardzki i in., Warszawa 2001.
- D-17** **Keener C. S.**, *Komentarz historyczno-kulturowy do Nowego Testamentu*, red. nauk. wyd. pol. K. Bardzki, W. Chrostowski, PSB 16, przekł. Z. Kościuk, Warszawa² 2000.
- D-17** *Komentarz historyczno-kulturowy do Biblii Hebrajskiej*, red. **J. H. Walton, V. M. Matthews, M. W. Chavalas**, red. nauk. wyd. pol. W. Chrostowski, PSB 24, przekł. Z. Kościuk, Warszawa 2004.
- D-15** *Komentarz żydowski do Nowego Testamentu*, przekł. i kom. **D. H. Stern**, PSB 23, przekł. A. Czwojdrak, Warszawa 2004.
- D-15** **Loska T.**, *Tajemnica Chrystusa pośród nas. Ewangelia według św. Łukasza*, Moja ewangelia. Jezus Chrystus wczoraj, dziś, jutro 3, Katowice 1996.
- D-17** **Paciorek A.**, *Ewangelia według świętego Mateusza (rozdziały 1-13). Wstęp - przekład z oryginału - komentarz*, Nowy Komentarz Biblijny. Nowy Testament T. 1 cz.1, Częstochowa 2005.
- D-17** **Wojciechowski M.**, *Księga Tobiasza czyli Tobita. Opowieść o miłości rodzinnej. Wstęp - przekład z oryginału - komentarz*, Nowy Komentarz Biblijny. Stary Testament T. 12, Częstochowa 2005.

Nb. Powyższy zapis biblioteczny nie jest zgodny z proponowanym zapisem bibliograficznym.